

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo.mmm@gov.fi

LAUSUNTO

6.2.2023

**Atria Oyj:n, HKScan Oyj:n ja Snellmanin Lihanjalostus Oy:n lausunto
Valtioneuvoston asetuseronnoksesta maatalan investointituen kohdentamisesta**

Viite: Lausuntopyyntö liitteineen maa- ja metsätalousministeriön kotisivuilla
<http://mmm.fi/lausunnolla>

Johdanto

Liha-alan kolme suurinta toimijaa Atria Oyj, HKScan Oyj ja Snellmanin Lihanjalostus Oy kiittävät mahdollisuudesta lausua maatalojen investointituen kohdentamisen asetuseronnoksesta.

Liha-alan toimijat näkevät asetuseronnoksen tavoitteet kannatettavina. Maatalouden investointituet ovat keskeinen maatalouspolitiikan työkalu kehittää maatalouden kilpailukykyä ja vastuullisuutta muuttuvassa toimintaympäristössä. Maatalouden rakennemuutos sekä kireä kilpailutilanne eurooppalaisessa sisämarkkinassa edellyttävät investointeja maatalouteen myös tulevaisuudessa. Tämän johdosta liha-alan toimijat näkevät, että investoinnit täytyy olla mahdollista koko nautaketjussa, myös naudan loppukasvatuksessa. Maito- ja emolehmätuotannon pitkäjänteinen kehittäminen ei ole mahdollista ilman toimivaa ja kehittyvää naudan loppukasvatusta. Lisäksi on mielestämme perusteltua harkita uusia keinoja investointikustannusten hillintään, sekä maatalouden investointien edistämiseen Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Pykäläkohtaiset huomiot

4 §

Asetuseronnoksen 4 §:ssä naudan teuraskasvatuksen investoinnit on rajattu investointitukien ulkopuolelle. Asetuseronnoksesta todetaan, että loppukasvatuskapasiteettia arvioidaan olevan riittävästi, ja että kasvatustaikojen lisärakentaminen heikentäisi toimialan kannattavuutta.

Liha-alan kolmena suurimpana toimijana edustamme yli 90 % kotimaisen naudanlihan hankinnasta. Teemme päivittäin työtä toimivan eläinliikenteen mahdollistamiseksi Suomessa. Kulunut talvi on ollut nautasektorin kannalta erityisen vaikea, koska kohonneet tuotantokustannukset ovat kiihdyttäneet

loppukasvatuksen rakennemuutosta, ja samaan aikaan kuluttajien heikentynyt ostovoima on vähentänyt hetkellisesti naudanlihan kulutusta.

Naudanlihantuotannossa välitysvasikoiden markkinatilanne vaihtelee alueellisesti eri puolilla Suomea. Olemme eri mieltä siitä, että koko maassa kapasiteettia olisi riittävästi – etenkin Pohjois- ja Itä-Suomessa voimakas rakennemuutos edellyttää lisäinvestointeja loppukasvatukseen.

Vuonna 2022 Suomessa syntyi yhteensä 4600 vasikkaa vähemmän, kuin vuonna 2021. Maitotiloilla vasikoita syntyi 5100 vähemmän, emolehmätiloilla 600 vasikkaa enemmän. Syntyneistä vasikoista n. 60 % siirtyy vuosittain kasvamaan loppukasvatustiloille, jolloin loppukasvatukseen siirtyi vuonna 2022 noin 2700 vasikkaa vähemmän, kuin edellisenä vuotena. Samaa aikaan loppukasvatusta paikkojen määrä väheni Suomessa noin 13 000 kasvatuspaikalla. Edellä mainittujen lukujen valossa on havaittavissa, että naudan loppukasvatuksen kapasiteetti laskee selkeästi vasikkamäärän laskua nopeammin. Ottaen huomioon, että investointitukien mahdollisesta avaamisesta toteutuneeseen investointiin kuluu aikaa 12-24 kuukautta, on investointitukien hakeminen mahdollistettava nautojen teuraskasvatukseen viipymättä. Ilman mahdollisuutta lisäinvestointeihin, on eläinten hyvinvointi vaarassa tietyissä osin Suomea erityisesti välitysvasikoita myyvillä maito- kuin emolehmätiloilla. Alan toimijoiden onkin yhdessä tuottajien kanssa pystyttävä kehittämään arvoketjua parhaaksi katsomallaan tavalla. Kuluneen talven aikana vasikoiden välitysiät ovat nousseet poikkeuksellisen korkeiksi, ja tilanne tulee pahenemaan tulevina vuosina, mikäli uusia loppukasvatusta paikkoja ei rakenneta. Uskomme, että kaikkien alan toimijoiden yhteisenä tavoitteena on turvata eläinten hyvinvointi kaikissa tilanteissa.

Suomalaisessa maatalouspolitiikassa päätökset markkinakelpoisista investoinneista ovat perinteisesti kuuluneet maatalojen, alan yritysten ja rahoittajien tehtäväksi. Poliittisin keinoin on luotu eri tuotantosuunnille edellytykset toteuttaa näitä investointeja markkinatilanteen mukaisesti. Näkemyksemme mukaan näin tulee myös olla jatkossa. Toimialan aloitteesta investointitukien hakeminen keskeytettiin vasikkamarkkinan kääntyessä vasikkapulan puolelle vuonna 2020, ja ratkaisu oli kyseisessä poikkeuksellisessa tilanteessa toivottu ja tarpeellinen. Näemme kuitenkin, että tulevaisuudessa markkinoiden tasapainon säilyttäminen on alan toimijoiden oma tehtävä, eikä investointituilla ole tarvetta säädellä tuotannon kehittymistä eri aikoina. Alan yritykset ovat kehittäneet omia menetelmiään ennustaa vasikkamarkkinoiden tasapainoa sekä toteuttaa laajennusinvestointeja hallitusti, minkä johdosta on mahdollista välttyä aikaisempien vuosien voimakkaasta vasikkapulatilanteesta.

Toisin kuin asetuksen perusteluissa todetaan, näkemyksemme mukaan toimialan kannattavuuden parantaminen edellyttää lisäinvestointeja, sekä yksikkökokojen kasvamista edelleen. Olemme osa avointa eurooppalaista sisämarkkinaa, jossa tuotannon kilpailukyvyyn on kehityttävä jatkuvasti paremmaksi. Suomessa maatalojen keskikoko on edelleen pieni verrattuna eurooppalaisiin verrokkimaihin. Yksikkökokoja kasvattamalla on mahdollisuus alentaa tuotantokustannuksia, ja parantaa näin syntyvää käyttökattetta ja yrittäjätuloa. Kannattavuuden parantumiselle investoinneista pidättäytymällä ei ole perusteita, eikä näyttöä.

Edellä mainituista syistä johtuen esitämme, että investointituet laajennetaan koskemaan myös nautojen teuraskasvatusta koskevia laajennusinvestointeja.

Esitämme investointituen enimmäismäärän nostamista kolmen verovuoden aikana 2 000 000 euroon, rakentamiskustannusten nousun ja hankkeiden koon kasvun johdosta.

20 §

Esitämme valtiontakauksen enimmäismäärän nostamista investointia kohden 2 000 000 euroon, rakentamiskustannusten nousun ja hankkeiden koon kasvun johdosta.

Liite

Esitämme lisätoimia Itä- ja Pohjois-Suomen maatalouden toimintaedellytysten vahvistamiseksi. Vähäinen investointihalukkuus uhkaa olemassa olevien maatalojen palvelukykyä, vasikkaterveyttä, ruuantuotannon olemassaoloa ja maaseudun elinvoimaa.

Tämän johdosta esitämme, että Lapissa, Kainuussa, Pohjois-Karjalassa, Kaakkois-Suomessa ja Etelä-Savossa sijaitseville maataloille myönnetään 10 prosenttiyksikköä korkeammat investointituet kaikissa tuotantosuunnissa. Vähäisen investointihalukkuuden johdosta muutoksella ei olisi merkittävää vaikutusta investointitukien kokonaismenekkiin. Näemme investointitukien painottamisen varteenotettavimpana keinona edistää Itä- ja Pohjois-Suomen maatalouden kehittymisen edellytyksiä.

Lisäksi esitämme lihasiipikarjataloutta koskevien investointitukiprosenttien nostamista samalle tasolle muiden tuotantosuuntien kanssa, eli 25 prosentista 35 prosenttiin. Siipikarjatalous on erittäin markkinaehtoinen toimiala, ja tukipolitiikan tulisivat kohdella tuotantoa tasapuolisesti muiden tuotantosuuntien kanssa investointitukien osalta.

Muuta

Lisäksi esitämme rakentamiskustannusten nousun hillitsemiseksi, että investointitukea olisi mahdollista myöntää olemassa oleviin kotieläintalouteen tarkoitettujen tuotantotilojen sekä käytettyjen tuotannontekijöiden hankintaan. Voimakkaan rakennemuutoksen edetessä on tärkeää, että olemassa olevat, käyttökelpoiset tuotantorakennukset siirtyisivät toimintaa jatkaville yrittäjille. Eri puolilla maata on olemassa runsaasti potentiaalia kehittää tuotantoa siten, että yksittäiset yrittäjät vastaavat useamman kotieläinyksikön toiminnasta, mutta tukipolitiikka ei tue muutosta tältä osin. Tilojen sisäiset sukupolvenvaihdokset on mahdollista rajata tarkemmin ehdoin tukimuodon ulkopuolelle.

Lisäksi olisi perusteltua mahdollistaa investointitukien hyödyntäminen käytettynä hankittujen tuotantovälineiden, koneiden ja rakennusten hankintaan, jotta kilpailua tuotantovälineiden hankintamarkkinassa voidaan lisätä, ja sitä kautta laskea rakentamiskustannuksia. Investointituen myöntämisen ehtona voisi tällaisessa tilanteessa olla, että kyseiset tuotannontekijät eivät ole saaneet investointitukea kuluneen 10 tai 15 vuoden aikana.

Lausunnonantajista

Atria Oyj

Atria on Pohjoismaiden, Viron ja Venäjällä Pietarin alueen johtavia liha- ja ruoka-alan yrityksiä. Olemme asiakkaidemme, henkilöstömme ja omistajiemme arvostama, vuonna 1903 perustettu yritys. Olemme tehneet ruokaa ihmisille yli sata vuotta ja haluamme tehdä sitä tulevaisuudessakin. Siksi toimimme maapalloa, ihmisiä ja ruokaa kunnioittaen.

Atrian uusiutuminen ja kasvu perustuvat erinomaiseen kaupalliseen osaamiseen ja tehokkaaseen, vastuulliseen toimintatapaan. Päätuotteemme, Hyvä Ruoka, tuottaa paremman mielen ja kestäväää arvoa kaikille sidosryhmillemme.

Liikevaihtomme vuonna 2019 oli noin 1,45 miljardia euroa ja palveluksessamme oli noin 4 450 liha- ja ruoka-alan osaajaa Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Venäjällä ja Virossa. Atria Oyj:n osake on listattu Nasdaq Helsinki Oy:ssä vuodesta 1991 lähtien.

HKScan Oyj

Me HKScanissa teemme elämästä maistuvampaa – tänään ja huomenna. Strateginen tavoitteemme on kasvaa monipuoliseksi ruokataloksi. Vastuullisesti tuotetut ja herkulliset tuotteemme ovat osa kuluttajien moninaisia ruokahetkiä arjessa ja juhlassa. Noin 7000 ammattilaisemme joukko tekee paikallisesti tuotettua ruokaa yli sadan vuoden kokemuksella.

Meille HKScanissa vastuullisuus on konkreettisia tekoja koko ruokaketjussa ja jatkuvaa parantamista. Olemme asettaneet tavoitteeksemme hiilineutraalin ruokaketjun maataloilta kuluttajille vuoden 2040 loppuun mennessä osana Zero Carbon -hankettamme.

Kotimarkkinoitamme ovat Suomi, Ruotsi, Baltia ja Tanska. Tunnettuja tuotemerkkejämme ovat HK ®, Kariniemen ®, Via ® SCAN ®, Pärsons ®, Rakvere ®, Tallegg ® ja Rose ®. Strategisten kumppanuuksiemme kautta yhtiön tuttuja tuotemerkkejä ovat myös Kivikylän ®, Tamminen ® ja Boltsi ®. Pörssilistatun HKScanin liikevaihto vuonna 2020 oli lähes 1,8 miljardia euroa.

Snellmanin Lihanjalostus Oy

Snellmanin Lihanjalostus kuuluu Snellman-konserniin ollen sen suurin ja vanhin toimiala. Pääpaikka on Pietarsaaren kaupungissa Pohjanmaan rannikolla. Täällä veljekset Kurt ja Lars Snellman aloittivat makkaran valmistuksen kellaritiloissa syksyllä 1951. Heidän kiinnostuksensa lihaan ja makkaraan elää yhä tänäkin päivänä. Pietarsaaren tehtaalla työskentelee noin 1200 henkilöä.

Toiminta käsittää muun muassa alkutuotannon, teurastuksen, paloittelun, lihan pakkauksen, jatkojalostuksen, viipaloinnin ja luonnollisesti myös meetvurstin ja maksamakkaran valmistuksen, jotka perinteisesti kuuluvat lihanjalostuksen erikoisaloihin. Lihanjalostus on edelläkävijä innovaatioissa ja tuotekehittelyssä ja pystyy nopeasti vastaamaan kuluttajien tarpeisiin. Yrityksellä on tinkimättömät laatuperiaatteet ja se valmistaa puhtaita tuotteita, joissa lihapitoisuus on korkea ja ylimääräisiä lisäaineita ei käytetä.

Snellmanin Lihanjalostus tekee läheistä yhteistyötä yli 1700 sian- ja naudanlihan tuottajan kanssa. Maatilan Parhaat -laatuohjelman ja suomalaisten perheliöjen ammattitaitoisten tuottajien avulla yritys takaa parhaimman mahdollisen raaka-aineen. Yhteistyö, osallisuus ja jäljitettävyys ovat tärkeitä periaatteita.

Helsingissä 6.2.2023

Reijo Flink

Toimitusjohtaja

A-Rehu Oy, A-Tuottajat Oy, NautaSuomi Oy

Jari Leija

Suomen liiketoimintayksiköstä vastaava johtaja

HKScan Oyj

Roland Snellman

Toimitusjohtaja

Snellmanin Lihanjalostus Oy